

Robert Žagar * Nina Gecan

MOJA GEOGRAFIJA

6

za 6. razred osnovne škole

**Drugo izdanje
Zagreb, 2021.**

SADRŽAJ

VRIJEME I KLIMA	7
ATMOSFERA I VRIJEME.....	8
TEMPERATURA I TLAK ZRAKA.....	10
VJETAR I PADALINE	13
REVOLUCIJA ZEMLJE I GODIŠNJA DOBA.....	15
KLIMA I KLIMATSKI ČIMBENICI.....	18
RAZNOLIKOST KLIME NA ZEMLJI.....	20
TIPOVI KLIMA U HRVATSKOJ	22
TLO, BILJNI POKROV I ŽIVOTINJSKI SVIJET.....	25
TLO I VLAŽNOST TLA.....	26
BILJNI POKROV I ŽIVOTINJSKI SVIJET	28
UTJECAJ ČOVJEKA NA BIORAZNOLIKOST.....	30
PRIRODNA BOGATSTVA I OČUVANJE OKOLIŠA.....	32
PRIRODNA BOGATSTVA.....	33
OBNOVLJIVI I NEOBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE	34
OČUVANJE OKOLIŠA	36
PRIRODNA I KULTURNA BAŠTINA HRVATSKE.....	37
BAŠTINA – NASLJEĐE IZ PROŠLOSTI.....	38
PRIRODNA BAŠTINA HRVATSKE	40
KULTURNA BAŠTINA HRVATSKE	43
STVARANJE I POLITIČKO UREĐENJE REPUBLIKE HRVATSKE.....	44
NA DODIRU RAZLIČITIH CIVILIZACIJSKIH UTJECAJA	45
STVARANJE SUVREMENE HRVATSKE DRŽAVE	47
DEMOKRACIJA I GRAĐANSKA PRAVA.....	50
URBANA I RURALNA NASELJA.....	52
NASELJE KAO OBLIK PROSTORNE ORGANIZACIJE.....	54
STANOVNIŠTVO	56
NERAVNOMJERNA NASELJENOST NA ZEMLJI.....	57
SLIČNOSTI I RAZLIČITOSTI LJUDI.....	60
PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA.....	61
PROSTORNO KRETANJE STANOVNIŠTVA.....	64
DEMOGRAFSKE STRUKTURE HRVATSKE	67

GOSPODARSTVO.....	69
GOSPODARSKE DJELATNOSTI I SEKTORI GOSPODARSTVA.....	70
POKAZATELJI GOSPODARSKE RAZVIJENOSTI DRŽAVE	72
GOSPODARSKA OBILJEŽJA REPUBLIKE HRVATSKE.....	75
GOSPODARSKI RAZVOJ NA PRINCIPIMA ODRŽIVOSTI.....	77

PISMO ZA ŠESTAŠE

Draga šestašice, dragi šestašu,

pred tobom je radna bilježnica nastavnog predmeta Geografija.

U ovom razredu proširit ćeš svoja geografska znanja. Proučavat ćeš vrijeme, klimu, tlo, biljni i životinjski svijet, prirodna bogatstva, prirodnu i kulturnu baštinu, stanovništvo i gospodarstvo. Saznat ćeš nešto više o našoj domovini Hrvatskoj. Na putu do novih znanja ne zaboravi upotrebljavati atlas.

Mnogo sreće i uspjeha u radu,

autori.

VRIJEME I KLIMA

ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI OVOGA POGLAVLJA

- GEO OŠ B.6.5. Učenik opisuje atmosferu i vrijeme, objašnjava najvažnije klimatske elemente, prikuplja i analizira podatke o vremenu te obrazlaže važnost vremenske prognoze.
- GEO OŠ B.6.6. Učenik objašnjava složene utjecaje na obilježja klime, uspoređuje klimatske dijagrame te čita kartu klasifikacija klima.

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA

ikt A.3.1., ikt A.3.2., ikt C.3.1., ikt C.3.3., ikt D.3.1., osr A.3.1., osr A.3.3., osr B.3.4., osr C.3.2., odr A.3.1., odr A.3.2., odr A.3.3., odr B.3.1., odr C.3.1., uku A.3.1., uku A.3.2., uku A.3.4., uku B.3.4., uku C.3.3., uku D.3.2.

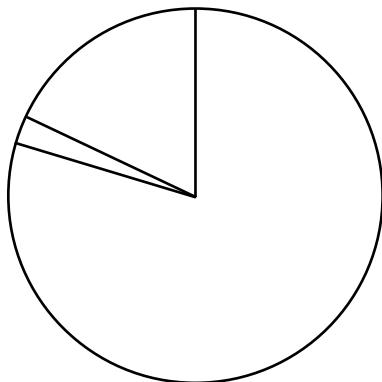
ATMOSFERA I VRIJEME

1. Nadopuni sljedeće rečenice.

- a) Zemljin zračni omotač naziva se _____.
- b) Najniži i najvažniji sloj atmosfere za život naziva se _____.
- c) Znanost koja se bavi proučavanjem vremena naziva se _____.
- d) _____ je trenutno stanje atmosfere nad nekim mjestom.

2. Oboji i nadopuni kružni dijagram udjela plinova u atmosferi.

- a) Na prazne crte u legendi napiši nazive plinova i njihov postotak u atmosferi.
- b) Oboji svaki pravokutnik i dio dijagrama različitom bojom koja označava pojedini plin.

3. U sljedećim rečenicama dva su ponuđena pojma podebljana. Prekriži netočan pojam.

- a) U atmosferi ima najviše **dušika** / **kisika**.
- b) Svaki čovjek **može** / **ne može** točno predvidjeti vrijeme.
- c) Znanstvenici koji stručno predviđaju vrijeme nazivaju se **meteorolozi** / **klimatolozi**.
- d) Zračni promet se odvija u **mezosferi** / **troposferi**.

4. Na sljedeća pitanja odgovori uz pomoć priložene fotografije.

a) Na fotografiji je prikazana _____ postaja.

b) Nabroji koji se sve klimatski elementi mjere u takvim postajama.

Mjeri se: _____,

_____,

_____,

_____, _____, _____.

c) Istraži i napiši gdje se u tvom zavičaju nalazi meteorološka postaja.

5. U večernjim vijestima poslušaj vremensku prognozu u tvom zavičaju za sljedeća dva dana. U pravokutnike nacrtaj vremensku prognozu i opiši je u nekoliko rečenica na priložene crte.

Vremenska prognoza za sutra

Datum: _____

Vremenska prognoza za prekosutra

Datum: _____

TEMPERATURA I TLAK ZRAKA

1. U sljedećim rečenicama dva su ponuđena pojma podebljana. Prekriži netočan pojam.

- a) Instrument kojim mjerimo tlak zraka naziva se **termometar** / **barometar**.
- b) Mjerna jedinica za temperaturu zraka je °C / **hPa**.
- c) Područje visokog tlaka zraka naziva se **anticiklona** / **ciklona**.
- d) **Normalni** / **visoki** tlak zraka iznosi 1013 hPa.

2. Pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

Planinar se penje na Himalaju. Polazište mu je na 4000 metara nadmorske visine, a odredište mu je vrh planine.

- a) Koliko metara iznosi relativna visina između njegovog polazišta i vrha Himalaje?

- b) Što je planinar na višoj nadmorskoj visini, hladnije mu je i teže diše. Objasni zašto. Što se događa sa temperaturom i tlakom zraka u višim nadmorskim visinama?

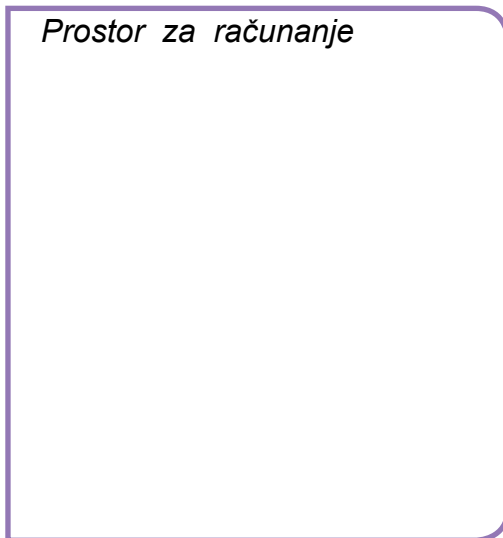
- c) Viši dijelovi planine prekriveni su snijegom. Objasni što je uzrok tome.

3. Mjerna postaja zabilježila je sljedeće vrijednosti temperature zraka: u 7 sati 16 °C, u 14 sati 26 °C, a u 21 sat 19 °C.

a) Napiši formulu na temelju koje se izračunava srednja dnevna temperatura zraka.

b) Izračunaj srednju dnevnu temperaturu zraka na temelju navedenih podataka.

Prostor za računanje

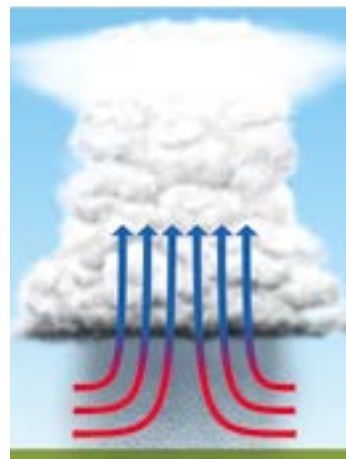
4. Na sljedeća pitanja odgovori uz pomoć priloženih ilustracija.

a) Na ilustraciji je nacrtana _____.

b) To je područje _____ tlaka zraka.

c) Što se događa sa hladnim zrakom?

d) Kakvo je vrijeme?

e) Na ilustraciji je nacrtana _____.

f) To je područje _____ tlaka zraka.

g) Što se događa sa toplim zrakom?

h) Kakvo je vrijeme?

5. Uz pomoć priložene tematske karte odgovori na pitanja.

a) Kako se naziva priložena tematska karta? _____

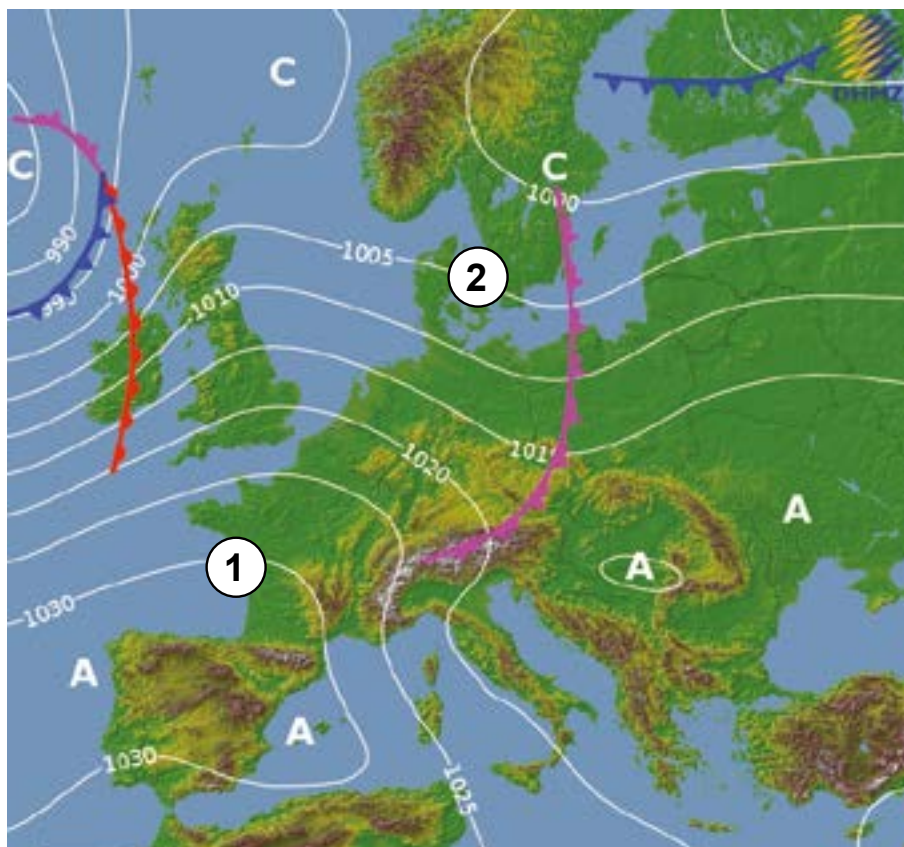
b) U kojim se emisijama na TV-u najčešće prikazuje ovakva tematska karta i što iz nje možemo iščitati? _____

c) Kako se nazivaju linije koje povezuju točke jednakog atmosferskog tlaka? _____

d) Vrijednost tlaka zraka na području označenom brojem 1 iznosi _____ hPa.

e) Ciklona se nalazi na području koje je označeno brojem ____.

f) Na priloženoj tematskoj karti zaokruži područje Hrvatske i napiši kakvo je trenutno vrijeme na tom području.

VJETAR I PADALINE

1. Objasni kako nastaje vjetar.

2. Nadopuni sljedeće rečenice.

- a) Vjetar uvijek puše iz područja _____ tlaka zraka prema području _____ tlaka zraka.
- b) Količinu padalina mjerimo _____, a brzinu vjetra _____ tj. _____.
- c) _____ je padalina u krutom stanju koja nastaje zbog noćnog ohlađenja prizemnog sloja Zemljine površine.

3. Svaki od ponuđenih vjetrova napiši u pripadajući stupac:

- pasati
- bura
- glavni zapadni vjetrovi
- polarni istočni vjetrovi
- jugo
- maestral

Planetarni vjetrovi	Lokalni vjetrovi

4. Pročitaj tekst o vrstama padalina. U tekstu je 5 netočnih pojmova koje moraš upisati u tablicu i usporedno s njima napisati točne pojmove.

Kiša, snijeg i mraz su padaline koje nastaju iz oblaka. Kada je temperatura u troposferi oko 0°C ili niža, nastaje kiša. Tuča nastaje smrzavanjem kapljica kiše, najčešće tijekom zime i proljeća. Rosa nastaje zbog popodnevnog hlađenja prizemnog sloja Zemljine površine i kapljice rose se skupljaju na travi i tlu. Magla nastaje pri tlu te povećava vidljivost.

Netočan pojam	Točan pojam

5. Na sljedeća pitanja odgovori uz pomoć priloženih ilustracija.

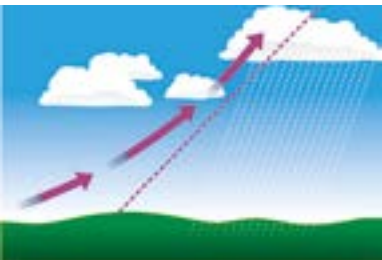
a) Kako se naziva nastanak padalina prikazan na ilustraciji? _____

b) Opiši nastanak padalina prikazan na ilustraciji.

c) Kako se naziva nastanak padalina prikazan na ilustraciji? _____

d) Opiši nastanak padalina prikazan na ilustraciji.

e) Kako se naziva nastanak padalina prikazan na ilustraciji? _____

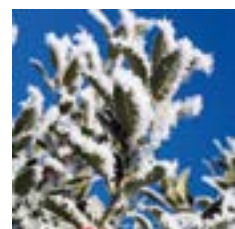
f) Opiši nastanak padalina prikazan na ilustraciji.

6. Ispod odgovarajuće fotografije napiši naziv padaline.

REVOLUCIJA ZEMLJE I GODIŠNJA DOBA

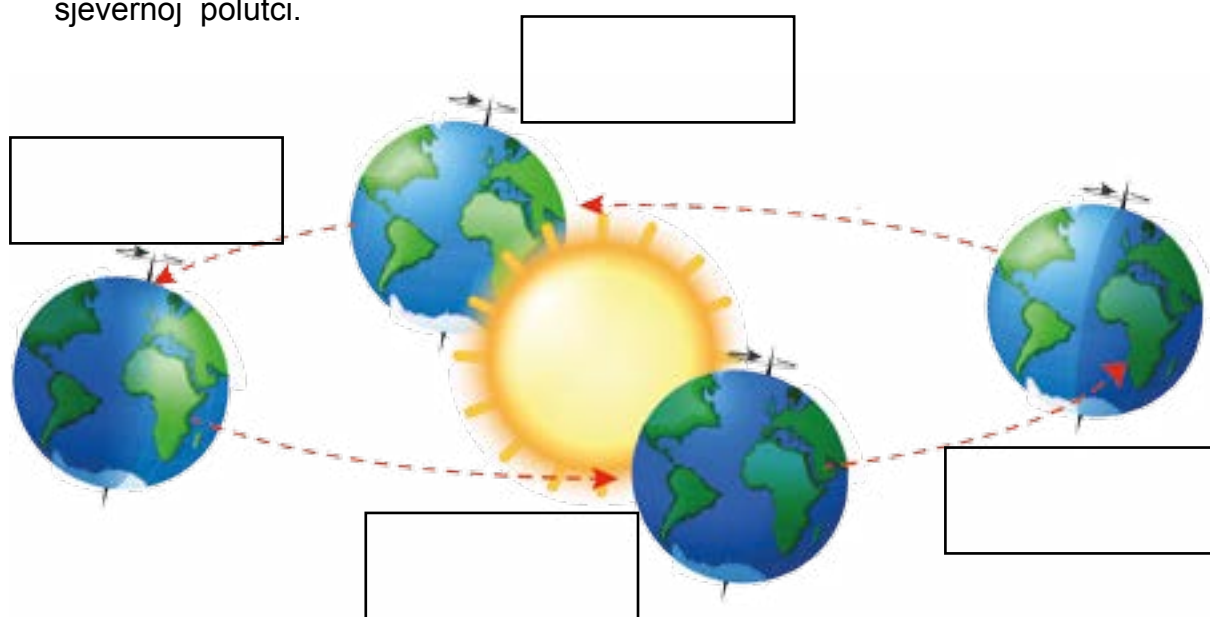
1. Objasni što je revolucija ili ophodnja Zemlje.

2. Riješi zadatke na temelju priložene ilustracije.

a) U pravokutnike upiši nazive godišnjih doba i datume kojim započinju.

b) Crvenom bojom zaokruži godišnje doba u kojem je dan najduži na južnoj polutci.

c) Plavom bojom zaokruži godišnje doba u kojem je dan najkraći na sjevernoj polutci.

3. Nadopuni sljedeće rečenice.

a) Zemlja obiđe Sunce za 365 dana i 6 sati. Dogovoreno je da jedna godina ima _____ dana.

b) Svake 4 godine veljača ima _____ dana. Takva se godina naziva prijestupna godina i traje _____ dana.

c) Zemlja se oko Sunca kreće po zamišljenoj putanji koja se zove _____.

d) Sunčeve zrake Zemlju najjače zagrijavaju na _____.

4. Objasni zašto se prijestupna godina pojavljuje svake 4 godine.

5. Zaokruži točan odgovor u sljedećim pitanjima.

a) Pravilna izmjena 4 godišnja doba događa se u

1. žarkom toplinskom pojasu
2. sjevernom i južnom umjerenom toplinskom pojasu
3. sjevernom i južnom polarnom toplinskom pojasu

b) Posljedica Zemljine revolucije i nagnutosti Zemlje na ravninu ekliptike je izmjena

1. dana i noći
2. plime i oseke
3. godišnjih doba

c) Za novogodišnje praznike odlaziš na putovanje kod svojih prijatelja u Australiju. Sa sobom ćeš ponijeti:

1. kupaći kostim
2. zimsku jaknu
3. kišobran

Objasni svoj odgovor: _____

6. Poveži datume godišnjih doba sa njihovim obilježjem. Pazi, jedno obilježje se može povezati s dva datuma.

21.12.	Dan je najdulji, a noć najkraća na sjevernoj polutki.
21.3.	Dan je najkraći, a noć najduža na sjevernoj polutki.
21.6.	Dan i noć su jednako dugi.
23.9.	

7. Upiši imena toplinskih pojaseva na crte.

